

בלבבי משכן אבנה

כל החומר המופיע בעלון זה חדש

מים מלוחים, נדמה לו שהוא רווה אבל לאחר-מכן הוא נעשה צמא עוד יותר.

מי שמחפש אהבת אמת, הוא ימצא אותה אך ורק אם יסיר את הערלה שמכסה את לבו, ועל-ידי-כן ירגיש את בורא עולם בתוך לבבו, וירגיש את אהבתו לבורא עולם ואת אהבתו של בורא עולם אליו. ושהוא ירגיש כך, יהיה נעים לו לדבר ולשוחח עם הקב"ה.

אדם שלא מרגיש את בורא עולם, נראה לו שהדברים הללו הם דברים ערטי-לאיים, הוא תמהה לעצמו, "מה הכוונה לדבר עם בורא עולם ולהרגיש שהוא שומע אותי ולהרגיש שהוא עונה לי, וכי אני נביא, וכי יש לי בת-קול". כל השאלות הללו נובעות מריחוק של האדם מבוראו.

שהאדם חי ומרגיש את מי שאמר והיה עולם בתוך לבבו, הוא מרגיש את האהבה האמיתית שהקב"ה אוהבו, כל-שון הרמח"ל ב"מסילת ישרים" בפרק החסידות: 'ולפניו הוא מתחנן ומאתו הוא מבקש, והוא יתברך שמו מאזין לו מקשיב לדבריו, כאשר ידבר איש אל רעהו ורעהו מקשיב שומע אליו'.

וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַתִּבְכֶּה וַתִּתְחַנֵּן לוֹ לֵהֲ עֲבִיר אֶת רַעַת הַמֶּן הָאֲגָגִי וְאֶת מַחְשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְהוּדִים (מגילת אסתר, ח, ג), אסתר מדברת עם בורא העולם, וזאת מחמת שכל צורת החיים הפנימית שלה הייתה שהיא חיה עמו יתברך שמו ומדברת איתו.

בעומק, על שם כן האדם נקרא "מדבר". עיקר צורת היותו מדבר, הוא מה שהוא צריך לדבר, אבל עם מי לדבר - עם מי שאמר "והיה עולם". המשך בשבוע הבא

לכך היא, שהאדם מספר למי שקרוב אליו, למי שהוא השותף של חייו, למי שהוא מרגיש שרוצה לשמוע, ולמי שהוא מרגיש שאכפת לו ממנו. ומחמת שאת כל התארים הללו האדם לא מרגיש אצל הקב"ה, לכן הוא מספר לו רק את הצרות כדי שיעזור לו.

האדם מדבר עם מי שהוא אוהב

כאשר האדם חי חיים אמיתיים, שהם חיי הנשמה, ולא חיי גוף. הוא מרגיש את בורא העולם ניצב עמו ולידו. והוא מר-

”האדם נקרא
”מדבר”. עיקר
צורת היותו מדבר,
הוא מה שהוא
צריך לדבר, אבל
עם מי לדבר - עם
מי שאמר "והיה
עולם"

גיש את האהבה שלו לבורא עולם, ואת האהבה שבורא העולם אוהב אותו. אין אהבה יותר עמוקה מהאהבה שהקב"ה אוהב את האדם. בני אדם בעוה"ז רודפים בחיפוש מתמיד אחר מישהו שיאהב אותם. ובדרך כלל מה שקורה, שנדמה לאדם שמצא מישהו שאוהב אותו, ופעמים הרבה הוא מתבדה לבסוף. כמשל החכם לאדם שצמא, ושותה

דרשה | דיבור עם הקב"ה כל היום

מה ידבר האדם עם הקב"ה

ואם יבוא השואל וישאל, מה יש לדבר כל כך הרבה עם הקב"ה. הרי שאת אותה שאלה אפשר לשאול על הדיבורים שאדם מדבר כל היום כולו עם בני משפחתו ושאר סובביו. אנשים נוסעים מירושלים לבני ברק ומדברים כל הדרך דיבורים רבים עד למאד. לפי"ז, אם יש לאדם כל כך הרבה דיבורים לדבר, מדוע עם בורא עולם אין לו מה לדבר.

אדם שחיו משותפים עם בורא עולם, אזי את אותם דיבורים שהוא מדבר עם הסובבים אותו, הוא מדבר עם השותף האמיתי, בורא עולם. כל אדם בטבעו רוצה לשתף אנשים עם מה שעובר עליו. כל אחד מבני המשפחה שחוזר הביתה משתף ומספר את מה שעובר עליו, הבעל, האשה, הילדים, החברים, כל אחד מספר לרעהו מה שעבר עליו. הגרש"ז אויערבאך זצ"ל כידוע היה מרבה מאד לשתוק, ופעם הוא התבטא באופן נפלא ואמר, "אל תחשבו שאין לי את היצר של בני האדם לדבר ולספר את מה שעובר עליי, אלא שאני מדבר עם מישהו אחר".

בעל ה"תפארת ישראל" אומר שאפילו אם האדם יעלה לשמים ויראה מלאכים, יש לו רצון ויצר לחזור ולספר זאת למישהו. ומוסיף, שאפילו משה רבינו שעלה להר ארבעים יום, ולא אכל ולא שתה, אבל היה קיים בו היצר לספר זאת למישהו.

השאלה היא, מי זה ה"מישהו" שהוא מספר לו את כל סיפוריו. והתשובה

פנימיות התורה | פרק ד'

ואמרו (יומא עב:): "מאי דכתיב 'למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין', אוי להם לתלמידי חכמים שעוסקים בתורה ואין בהם יראת שמים" כו'.

אז אם אין יראת העונש, אז זה "אוי להם" באופן הגמור!!

ובשמות רבה פ"מ "כל מי שהוא יודע (תורה) ואין בידו יראת חטא (דייקא יראת חטא ולא יראת העונש), אין בידו כלום, שקיפלויות של תורה ביראת חטא".

נתבאר א"כ כאן, בדברי חז"ל בשמות רבה, ש"מי שהוא יודע ואין בידו יראת חטא, אז אין בידו כלום!!" מה כוונת הדבר "אין בידו כלום"? זה תלוי בהמ"שך דברי חז"ל שנאמרו, "שקיפלויות של תורה ביראת חטא!!" שלשה פירושים בדברי המפרשים שם: או שזהו מל"שון של נוי, או שזהו מלשון של כתר, או מלשון של דבר המקופל, שפנימיות התורה מקופלת בתוך היראה. ועל זה נאמר בעומק, "הן יראת ה' היא חכמה", וכדברי הרמח"ל בהקדמת המסילת ישרים, "הרי שהיראה היא חכמה, והיא לבדה חכמה".

אבל יש להבין עמוק!

אם אין יראת עונש והאדם נכנס ללמוד דברי תורה, הרי שאין לו אפילו כניסה לדברי תורה. אבל מי שיש בידו יראת העונש, והוא נכנס ללמוד דברי תורה, זה שהוא נכנס ללמוד דברי תורה "זה השער לה' צדיקים יבואו בו", אבל עדיין לא נמצאת השגה אמיתית בתורה! **"שקיפלויות של תורה ביראת חטא" - הרי שאי אפשר להשיג תורה רק מתוך יראת חטא!!**

השלב הראשון כדי לעסוק בתורה הוא יראת העונש ולאחמ"כ העסק בדברי תורה. אבל להשיג דברי תורה, "כל מי שהוא יודע ואין בידו יראת חטא אין בידו כלום" כלומר, לא שאין בידו כלום בידיעת התורה בכללות, בודאי שיש בו כפי שנראה לעין הרואה. אבל ידיעת

החכמה האמיתית - "הן יראת ה' היא חכמה" שהיא מקופלת וגנוזה ונמצאת, ושם בפנים כתר ונויה של תורה והוא נמצא רק אצל מי שיש בו יראת חטא.

זה ברור לכל בר דעת, גם באופן של השכלה פשוטה, שמי שאין בידו יראת העונש הרי שהוא לומד שלא ע"מ לקיים. אפילו אם הוא לא מתכוון להדיא ללמוד על מנת שלא לקיים, אבל במידה מסוימת זהו שלא ע"מ לקיים, וכשיבוא נסיון לידו הוא לא יעמוד בדבר.

אבל להבין את החלק השני ש"מי שאין בידו יראת חטא אין בידו כלום", זה לא מובן כלל לבני האדם. יכול להיות שהוא בקי בכל התורה כולה, יכול להיות שהוא פוסק הלכות, יכול להיות שהוא מחדש חידושים, ועוד ועוד ועוד, **ועליו אמרו חז"ל: "אין בידו כלום"!!**

כשחז"ל מבארים ש"אין בידו כלום", זה מחמת שתפיסת חז"ל מהי חכמה היא לא כתפיסת בני האדם מה ענינה של חכמה. חכמה שנמצאת בשכל האדם אז לכאורה כפשוטו אפילו אם אין בידו יראת חטא, פוק חזי שהוא יודע.

אבל החכמה האמיתית שהיא החכמה הגנוזה בליבו של האדם, "ואמלא אותו בחכמה ובתבונה ובדעת", הוא הנקרא "חכם לב", "לבי ראה הרבה חכמה", הח"כמה הזו לא מושגת אלא רק למי שיש לו באמת יראת חטא, "הן יראת ה' היא חכמה - היא לבדה חכמה". הדבר הזה נעלם עד למאד.

מחמת שהעין הרואה לבחוף רואה שיש ידיעה גם אם אין יראת חטא שלמה, ועד כדי כך האדם יכול לטעות שנראה לו שיש לו יראת חטא, כי הרי הוא רואה שיש לו חכמה.

אבל אליבא דאמת, החכמה שהיא חכמת התורה הקדושה לא מושגת אלא רק במדרגת יראת חטא, "קיפלויות של תורה ביראת חטא", שם היא מקופלת שם היא נמצאת שם היא גנוזה שם

כתרה של תורה כדברי חז"ל. וכשמגיעים לאותו מקום של תורה שגנוזה בו יראת חטא, שם נפתחים שערי החכמה.

קודם לכן, יתכן שהאדם יודע תורה כסדר בריאתו של עולם, כמו שהוא עוסק בכל החכמות אז מעין כך הוא גם יכול לדעת ידיעת התורה, אבל ידיעת התורה באמת, לא תיתכן בנפש האדם בשום פנים, אלא אם כן יש בידו יראת חטא!! וכשיש בידו יראת חטא, אז הלב שלו הוא לב טהור, "לב טהור ברא לי אלקים ורוח נכון חדש בקרבי", **הלב נעשה טהור, היראה מטהרת ומצחצח את את ליבו של האדם. וכשהלב נעשה טהור, בטהרה הזו, זהו לומד תורה מתוך טהרה, שם מגיע המקום של קדושת התורה שמתגלה החכמה של תורה.**

דברי תורה, בחיצוניותם אפשר לומר אותם, אבל **בפנימיותם הם כולם סוד, "סוד הוי"ה ליראיו"!!**

זה לא רק סוד מעשה מרכבה, אלא עצם תפיסת החכמה הוא סוד. "לבי ראה הרבה חכמה". על זה נאמר "ליבא לפו" מא לא גליא!"

מה שנמצא בשכל אפשר להגדיר אותו בפה, אבל מה שנמצא בלב, "נודע בש"ערים בעלה" כלשון חז"ל "כל חד לפום מה דמשער בליביה", ההשגה שנמצאת בלב לא ניתנת לביטוי של פה באופן גמור. וכיון שכך הרי שמי שרואה בחי"צוניות, אז נראה לו שיש חכמה גם בלי תפיסת יראת חטא, יראה שלימה. אבל אליבא דאמת, פנימיות התורה, כל חלקי התורה - פנימיותם לא מושגת אלא למי שיש לו יראת חטא באמת.

ומי שאין לו יראת חטא יכול להראות לו שיש לו חכמה, וזהו עומק ההטעיה. יכול להיות שהוא יעבור את כל ימיו כאן בהאי עלמא עד שהוא יגיע ליום הדין לעילא, ואז יתברר לו בבירור נקי ובריר מה יש בליבו ומה אין בליבו, ולפי זה האם היתה שם חכמה באמת, או שהיתה שם חכמה שהיא חכמה של שכל בלבד.

■ [מתוך קובץ שיעורים על ספר נפש החיים שער ד']

א' | ספר היסוד על יסודי האמונה

הצגת הדברים בספר 'דעת תבונות', הינה מעין דו-שיח שמתקיים בין הנשמה והשכל, כאשר הנשמה היא השואלת והשכל הוא המשיב.

השכל המשיב לנשמה, איננו השכל האנושי הפשוט שנמצא במוח האדם, שהרי א"כ השואל היה צריך להיות השכל, והמשיבה הייתה צריכה להיות הנשמה. אלא ברור הדבר שה'שכל' שמשיב כאן הוא השכל העליון, שהיא התורה הקדושה.

הגדרת הדברים בלשון קצרה. בדברי רבותינו הראשונים מוגדר שיש שכל, משכיל ומושכל. השכל היא החכמה העליונה של התורה, המשכיל הוא האדם שמתבונן להבין את הדברים, והמושכל זה השפע שהאדם מקבל מהשכל, שמשיג את אותם דברים.

לפי"ז, הדו-שיח שמתנהל בספר, הינו בין הנשמה השואלת שזהו השכל דקדושה, המשכיל שבאדם, ובין השכל שמשיב לה שהיא התורה הק', והיא שורש החכמה, השכל העליון.

א) אמרה הנשמה, תאותי ורצוני להתישב על קצת דברי רים מאותם שנאמר בהם (דברים ד, ט) "והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים",

תאוותי ורצוני להתישב על קצת דברים, כאשר אנו באים לעסוק בסוגיות האמונה, שומה עלינו להתבונן תחילה מה מניע אותנו לעסוק בעניינים אלו.

בענייני הגוף האדם על דרך כלל מודע מה מניע אותו לעשות את מעשיו. כגון אדם שאוכל או שותה, הרי שהוא יודע שהמניע שגורם לו לאכול ולשתות, היא תחושת הרעב המקננת בו, או שהוא צמא למים [כשאוכלים סעודת שבת, יש מעטים שזוכרים וזוכים שהאכילה שלהם נעוצה בחיוב לאכול שלש סעודות בשבת, אולם אצל רוב בני אדם, אף בשבת הם אוכלים כיון שהם רעבים, ואלו שהם בדרגה נמוכה יותר, אוכלים לים מכח תאוה].

בשונה מצרכי הגוף הגשמיים, שבהם האדם מודע למניע שלו לעסוק בהם, כאשר האדם עוסק בענייני אמונה, הוא איננו מודע לסיבה שגורמת לו לעסוק בכך.

תופעה זו קיימת לא רק בענייני אמונה, אלא באופן כללי כאשר האדם עוסק בעניינים רוחניים, רוב רובם של בני אדם אינם מבררים לעצמם מדוע הם עוסקים בהם.

דוגמא לדבר. בני התורה יושבים ועוסקים בתורה הקדושה בס"ד מבוקר ועד ליל. האם הם מבררים עם עצמם מהי הסיבה שגורמת להם לעשות כך? ■ המשך

בשבוע הבא [מתוך סדרת שיעורים על ספר "דעת תבונות"]

פרק א' | שלבי חיבור האדם לדברי תורה בקטנותו

תורה שבע"פ קודם לתורה שבכתב

ומכך נלמד אף שישנו הבדל גדול בין השלב הראשון לשני, שהרי התורה כידוע מחולקת לתורה שבכתב ולתורה שבע"פ כמו שדרשו חז"ל "תורותי - אחד תורה שבכתב ואחד תורה שבע"פ", וישנו נידון עמוק ורחב מה קודם למה בתחילת לימודו של אדם האם התורה שבכתב או תורה שבע"פ? (יש בזה נידון אף בשורש השתלשלות התורה מה קודם למה האם התורה שבכתב או שבע"פ, אך אנו מדברים כעת מצד לימודו של אדם), מסדר שלבי הלימוד כעת נמצא שמלמדים אותו תחילה תורה שהיא בגדר תורה שבע"פ שהרי כשמלמדים אותו תורה ציוה וכו' הוא עדיין אינו יודע לקרוא ומלמדים אותו בעל פה, ורק לאחר מכן כשהוא בן ג' שנים מלמדים אותו את האותיות וכאן מתחילה הסוגיא של תורה שבכתב. כדאיתא בגמ' (שבת לא.) במעשה אותו הגר שבא לפני הלל הזקן שילמדו תורה שבכתב ולימדו את אותיות הא-ב.

מצוות ת"ת בלימוד האותיות

וגם בשלב זה שמלמדים אותו את אותיות התורה יש לעיין האם מקיימים בזה מצוות תלמוד תורה או שזה רק הכנה ללימוד התורה, שהרי בלי לדעת אותיות אי אפשר לקרוא ובלי לקרוא אי אפשר ללמוד את דברי התורה שבכתב (ואי אפשר שילמד רק בע"פ שהרי "אי אתה רשאי לאומרן על פה" כמש"כ בגמ' גיטין ס"ו), אז האם שלב זה של לימוד האותיות עצמם זה כבר חלק ממצוות תלמוד תורה של קטן או שגם זה עדיין רק חלק מההכנה של מצוות ת"ת? ואפשר לומר שבהיות ותלמוד תורה מכריח ידיעת האותיות א"כ לימוד האותיות הופך להיות חלק מיסוד הלימוד. ויתר על כן מכיון שבפנימיות בוודאי האותיות הם הם הדברי תורה עצמם אז לכאורה מצד כך ידיעת האותיות הם חלק מהתלמוד תורה.

לימוד ניקוד ומילוי האותיות בלי מודעות.

כשמלמדים קטן את האותיות, מלבד מה שהוא לומד את צורת האות, נמצא שהוא לומד גם את מילוי וניקוד האות תחילה בלי מודעות, שהרי לדוגמא כשמלמדים אותו את האות א' הוגים לו גם את צירופי מילוי האות - אל"ף, למ"ד, פ"ה, וזהו חילוק גדול בין הגיית תיבה לאות שכאשר הוגים תיבה לא הוגים את הצירופים של מילוי האותיות אבל כשהוגים אותיות הוגים הרי גם את מילואיהם שגנוזים בהם כגון אלף למ"ד פ"ה, בי"ת יו"ד תי"ו, וכו'.

בנוסף על כך בהיגוי האות גנוז גם הניקוד שלה שהרי אם ננקד את האות אלף בחיריק זה ישמע אילף ולא אלף וכע"ז הדרך. ובאמת שזה נמצא אף בשלב הראשון שמלמדו תורה ציוה וכו' וק"ש, שבזה הקטן מתרגל להגות דברים בלי הבנה ולמעשה בהעלם הוא מתרגל לומר תיבות עם ניקודים. אלא שהכל נמצא בהעלם ולא בגילוי, וכשמתחיל ללמוד את צורת האותיות שוב הוא מתרגל להגות את האותיות בנקודותיהם ובנוסף הוגה גם את צירופי האותיות וכל זה בלי מודעות עד שמלמדים אותו את הניקוד בפירוש ובמודע. ■

המשך בשבוע הבא [מתוך סדרת שיעורים "דע את תורתך דרכי הלימוד"]

מן הנלמד בכולל מתוך שיעורו של מורנו ורבינו הרב איתמר שורץ שליט"א

שיעור כללי בסוגיית קרן בגדר יוחלט השור דרע"ק שו"ע סי' ת"ז סעי' א'

לניזק זכות גבייה מהשור להשלים את הנזק שבא ע"י השור.

ונתבאר עוד [והובא שכ"כ באילת השחר], שאין זה רק גדר של חיובא דשור, אלא באמת ישנם שני חיובים נפרדים, חיוב מחמת השור גופיה, וחיוב נוסף מחמת הגברא. והוספנו עוד די"ל דמצד חיוב הגברא מודה רע"ק לרי"ש דלא נאמר דין של יוחלט השור, אלא הוי רק בגדר יושם השור, דלא שאני חיוב ממון זה מכל שאר חיובי תשלומי ממון, ורק מצד חיובא דשור נאמר יסוד של יוחלט השור, ומטעם שנתבאר דלא שייך להטיל חיוב על השור, ולכן גדר הדבר שהשור גופיה נחלט לניזק עבור דמי נזקו.

והוכחת הגר"ח דנאמר בדין שור תם יסוד של חיובא דשור, ממה שמצינו דשור הפקר שנגח שייך בו דין תשלומין אע"פ שאין לו בעלים שנוכל לחייבו, ובע"כ דנאמר דין חיובא דשור, ואף לפי האמת נשאר יסוד זה אלא דגזה"כ היא לפטור שור הפקר. אלא דמ"מ במקום שיש בעלים לשור שפיר י"ל דמלבד חיובא דשור יש גם חיוב על הבעלים. ומסתבר גם לומר דלגבי חיוב כופר, לר' יוסי הגלילי דשור תם חייב בחצי כופר, כדאיתא בדף ט"ו²; שם יסוד החיוב הוא רק על הבעלים, שהרי חיוב כופר בא על פשיעת הבעלים שלא שמרו שורם שלא יזיק, אבל בתשלומי נזקי שור תם שפיר י"ל דיש את ב' חלקי החיוב וכמו שנתבאר.

ויש להדגיש דאע"פ שנתחדש בשור תם חיובא דשור מלבד חיוב על הגברא, מ"מ דין מודה בקנס פטור נאמר גם בתשלומין של שור תם (למ"ד פלגא נזקא קנסא), והיינו משום דגם חיובא דשור גופא גדרו בתורת קנס לבעלים, ולכן גם ע"ז נאמר הדין דאי מודה מיפטר. ■ [מתוך קובץ שיעורים כלליים על חו"מ]

וחשבינן כאילו בא חצי נזק לידו מאותה שעה ואע"ג דקיי"ל פלגא נזקא קנסא וכו' ". ומבואר מדברי התוס' ב' דברים, א' דשותפות הניזק חלה משעת הנזק, ב' דחשיב שבא לידו, והיינו דאין כאן גם החסרון דאינו ברשותו, [וכדברי המאירי שהבאנו לעיל, דביאר דאע"פ שהמזיק יכול להודות וליפטר אפ"ה חשיב ברשותו של הניזק], ולכן יכול הניזק להקדישו. והיינו, דיש מקום להגדיר הטעם מפני שהמזיק חשיב שומר של הניזק על השור. אבל בדברי התוס' מבואר שהטעם מפני דחשיב כאילו בא ליד הניזק ממש מאותה שעה.

ותוס' בתחילת דבריהם למדו שכן הגדרת הדבר בכל קנס, דהחיוב חל מיד ולא משעת העמדה בדין, והקשו ע"ז מכמה דוכתי דמשמע דבקנס אין החיוב חל אלא בשעת העמדה בדין. ולכן כתבו "ושמא י"ל דהיינו טעמא דזוכה משעת נגיחה, משום דגלי לן קרא, דמשמע לרע"ק דמכרו אמיזק ואניזק קאי". הרי שחזרו בהם התוס' ונקטו דבאמת בכל הקנסות החיוב חל רק משעת העמדה בדין, והכא שאני דדרשינן מלישנא דקרא שנאמר ומכרו וגו', דלדברי רע"ק אמיזק והניזק קאי. ופשטות דבריהם דהכא גלי קרא דהדבר חל מיד בשעת הנגיחה ולא רק משעת העמדה בדין. או שמא גלי קרא דהחיוב חל בשעת העמדה בדין למפרע.

אבל יש להבין את כוונת דברי התוס' בדקות יותר, ולפי"ז יבואר גם הגדרת השותפות לפי שיטתם. דהנה כבר הבאנו בשיעור הקודם את דברי הגר"ח שחידש דחיוב של שור תם שנגח שנאמר בו שהתשלומין הם מגופו, יסוד הדבר מפני שהחיוב אינו מחמת הבעלים אלא זה חיובא דשור גופיה, שחל עליו דין חיוב. וכבר נתבאר שאין כוונת הדבר שיש חיוב על השור בגדרי חיובי חושן משפט, דו"דאי לא שייך להטיל חיובים על בעלי חיים. אלא הגדרת הדבר, שהתורה נתנה

ת. עפ"ז יבואר עוד למה בהקדישו חל רק קדושת דמים

ועפ"ז ארווח לן דבר נוסף, דהנה התוס' (בד"ה משום) הוקשה להם אמאי אמרינן בסוגיין דהקדישו מזיק קדוש משום דר' אבהו, והרי בלא"ה נמי צריך להיות קדוש, שהרי הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מידי שעבוד. וכתבו ב' דרכים ליישב, או דמיירי הכא בבעל מום דקדוש רק לדמיו וקדושת דמים אינה מפקעת מידי שעבוד, א"נ אפילו מיירי בתם וכגון שהקדישו להדיא לבדק הבית, ע"ש. והדברים דחוקים טובא כמו שעמדו האחרונים ע"ד התוס'.

ולפי הגדרה זו, דשותפות הניזק בשור המזיק איננה שותפות גמורה אלא רק לענין דמי השור, אתי שפיר היטב אמאי חל רק קדושת דמים, דמכיון שכל מה שיש לו בשור זה רק דמיו ולא גוף השור ממש, א"כ בודאי שהקדושה שחלה ע"י הקדישו לא הוי אלא קדושת דמים ולא קדושת הגוף¹.

וא"כ אף שבדברי התוס' מבואר שנקטו לא כך, ולכן הוצרכו לאוקימתא דמיירי בבעל מום או שהקדישו לדמיו [ולהלן בס"ד יבואר יותר דעת התוס'], מ"מ בשיטת הרמב"ם דנתבאר דסובר שזו הגדרת השותפות אין צריך להידחק לאוקמי כגון שהקדישו רק לדמיו, דאפילו הקדישו הקדש גמור חל בו רק קדושת דמים, דכ"לפי קדושת הגוף הוי כמקדיש דבר שאינו שלו, כמו שנתבאר.

ט. בירור שיטת התוס' בהגדרת השותפות וזמן חלותו

בדעת התוס' בסוגיין נראה שהבינו באופן אחר את מהלך הדברים. דהנה התוס' (ד"ה איכא בינייהו) בתחילת דבריהם כתבו "ונראה דאע"ג דלרע"ק קיימא ליה ברשותיה משעת הנזק קודם העמדה בדין,

2 ובתוס' שם מבואר דס"ל לריה"ג דאפילו אין השור בסקילה בעלים חייבין בכופר, דאל"כ לא משכחת לה כופר בתם שהרי התשלומין הם מגופו].

1 א.ה. העיר אחד הלומדים שליט"א דלכא"ו צ"ע הרי התוס' קאי לענין הקדישו מזיק והלא למזיק בודאי יש בעלות בגוף השור ולא רק לענין להוציא ממנו את דמיו.

פרק ההתבודדות | המשך

המדרגה הנקראת התבודדות נמצאת בעיקר בייחודה שבנפש - שהיא בעצם יחידה. ובערך אליה שאר כל המדרגות כולם הם חיצוניות, ונקראים התבודדות בלשון מושאל ולא בלשון עצמי. כמובן שגם בהם בערך לעצמם יש מציאות של התבודדות. משל למה הדבר דומה, אדם עשה שמחת בר-מצוה, בחלק הראשון הוא מזמין רק את המשפחה, ולאחר-מכן הוא מזמין גם קרובים-רחוקים. בחלק הראשון הוא מגדיר שהמטרה שפחה התבודדה לעצמה אע"פ שהוא לא היה שם לבד, אלא שביחס לחלק השני שהם קרובי המשפחה זה נקרא שהמשפחה מבודדים לעצמם. והנמשל הוא, כל חלק בנפש ביחס לתחתון אליו הוא יותר גבוה, ולכן הוא נקרא התבודדות בערך לחלק שמתחתיו. אמנם בעומק, המדרגה הנקראת התבודדות נמצאת בחלק היחידה שבנפש, שהיא מבודדת לגמרי.

יתר על כן, ויותר עמוק, מבואר ברבותינו שהעולם בנוי בצורה של גפן הפוכה. למטה יש הרבה מאד בני אדם, שעולים למדרגה יותר גבוהה יש פחות בני אדם, וככל שעולים יותר ויותר כך יש פחות ופחות בני אדם, בצורה של משולש. לכן, ככל שהאדם נמצא יותר גבוהה הוא יותר מבודד. ולפי"ז עומק המדרגה הנקראת התבודדות היא, שככל שהאדם עולה יותר גבוהה הוא יותר מבודד מבני אדם.

ולכן מדרגת ההתבודדות האמיתית נמצאת אצל הצדיקים הגדולים. ההתבודדות החיצונית יכולה להיות אצל כל אחד שמצא לעצמו מקום של התבודדות, אבל מדרגת ההתבודדות הפנימית עניינה שעוד יותר למעלה הוא יותר לבד, וכן הלאה, וזה שייך רק אצל האנשים הנמצאים למעלה.

באגרת הידועה על הבעל-שם-טוב שעלה בעליית הנשמה, הוא מספר שם שככל שעלה יותר למעלה הוא ראה שם פחות נשמות, עד שהוא הגיע למקום העליון ששם נמצאת רק נשמת משיח, והוא נמצא לבד. והוא נקרא מדרגת ההתבודדות האמיתית, שהוא היחידה הכוללת, והוא-הוא במדרגה הנקראת התבודדות שלמה.

■ המשך בשבוע הבא [מתוך סדרת שיעורים על ספר "המספיק לעובדי ה'"]

בא | א-ן

כי אם מאן אן-מ. שורש הכל הוא אָן, בבחינת והחכמה מאין תמצא, אין. אן-י. והוא בחינת איתן, אן-תי. איתן לשון תוקף וחוזק שהוא שורש הכל. וכאשר נופל לתתא זהו בחינת דע מאין באת, מטיפה סרוחה, אָן סרוח, אין בו ממש, בחינת אביון, אן-ביו. ומצד כך נקרא אנוש, אן-שו. ומצד שורש הנשמה זהו אָן עליון, איתן, כנ"ל. ומצד הגוף זהו אָן נפול טיפה סרוחה. וזה כל האדם מלשון אן, לאן פונה, האם לאין העליון או התחתון. והוא עצם האני, אן-י. וכן אנכי, אן-כי. לאן פונה.

וכאשר דבק באין דטיפה סרוחה, אז נוטה לניאוף, נאף, אן-פ. מהו פגם טיפה סרוחה. וטיפה זו נקראת און, ראשית אונני. און אן-ו. וכן אניה, תאניה, ואניה. אן-יה, וח"ו כשעושה זה בדרך כלל נקרא אנס, אן-ס. וזהו בחינת אסון בשורש שנאבד הטיפה בראשיתה, שמסרחת. וכן ח"ו ויקרהו אסון, בפועל, דהיינו מיתה, אזי יש דין אונן. אן-ון. שמתאונן על שורש החיבור והפניה לאין של סרחון, ובחינת נסיון זה לפנות לטיפה סרוחה נקרא שאון אן-שו. כי באבר זה "רוב המהומה והתאוה".

ושורש הקלקול מן הראיה, מתוך אישון שבעין, אישון, אן-יוש. שהעין פונה לאון דקלקול, ושורש הקלקול ע"י אכילה מאילן דקלקול, עץ הדעת טו"ר. אילן. אן-לי. והוא בחינת חודש שבט שבו ר"ה לאילן. כלומר לאן פונה. ויתר על כן אפילו אם פונה לחלק הרוחני אולם לא לחלקו שלו, הוא בחינת קנאה, קנא, אן-ק. שעליו אמרו חז"ל שעצמותיו מרקיבים. כלומר שהופכים עצמותיו ששורשם באביו, לטיפה סרוחה ששורשה באב. והוא בחינת בלעם שרכב על האתון. אן-תו. עין רעה, בחינת אישון כנ"ל, אן-יוש. רוח גבוה בחינת גאווה, גאון, אן-גו. ונפש רחבה, קנאה, קנא, ק-אן, כנ"ל. ואזי כל היותו בבחינת אנהו. אן-חה. ששוברת חצי גופו של האדם, ומחזירתו לטיפה סרוחה, כנ"ל. ורוחו נעשה נכאה, נכא, אן-כ.

ולהפך כאשר פונה לאן העליון הוא בחינת אמונה, אן-מוה. כי כח האמונה הוא לשורש מכח איתן שבנפש, אן-תי, כנ"ל, פונה אליו ית"ש. ובפרט לשם אדני-י, אן-די. שהוא שמו ית' שפונה אלינו אדון לנו, ולכן אליו אנו פונים. שהרי אפילו שם הויה שהוא כביכול גילוי העצם, גילוי האני, אן-י, גילוי האנכי, אן-כי, של הבורא, אף הוא נקרא ע"י אדנות.

ושורש הכח לתקן את כל הלאן דקלקול הוא ע"י האבנט, אן-בט. והכח העליון שמכחו אין פונים לרע אלא לטוב, לאין העליון, הוא אזן, אן-ז כנודע שאור האזנים שורש הארה המאזנת בין פנים לאחור. ובכל מקום שמאירה אין קלקול, כמ"ש האר"י ז"ל.

ועיקר כח זה מתגלה בקה"ק, בארון אן-רו. כי מקום ארון אינו מן המי"דה, מפני שאינו פונה לתחתון, אין של טיפה סרוחה, אלא כולו פונה לאין העליון, ולכך הוא בחינת אין, שאינו תופס מקום. ולכן הארון נושא את נושאיו. נשא, אן-ש. הוא נושא אותם לפנות לעליון. ובמדרגת נפש הוא מדרגת נבואה נבא, אן-ב. שכולו פונה לאין העליון.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבימלך, אנוש, אביון, אבינדב, אבן, אבינעם, אבנט, אבנר, אדון, אדני, אדניהו, און, אונן, אופן, און, אוזניה, אחינעם, אחינדב, אחרנית, אחי שדרפנים, אילן, אין, אלחנן, אמונה, אמן, אלמן, אלמנה, אלמוני, אלקנה, אמנון, אנא, אני, אניה, אנכי, אנס, אנשים, אסנת, ארון, ארנון, ארמון, אשכנז, נמצא, קנא, אתון, גאון, דניאל, אנפה, נאנק, אשקלון, אתנן, נאמן, נאף, נביא, נורא, נראה, נשא, שנאה, תאנה, שאנן, ראשון, אנה, חנמאל, חננאל, מאן, נאד, נאוה, נאור, אנה, נבוזראדן, נבוכדראצר, נואל, נורא, נבא, נמואל, נשיא, עתניאל, פניאל, צאן, שבנא, אבצן, אחימן, אילון, אכן, אליצפן, אסון, בלאדן, אישון, ארגמן, שאון, אהרן, אגמון, איתן, אשקלון. ■ [נכתב על ידי הרב שליט"א

במיחד לעלון זה]

כיוון שערכים אלו נמצאים בעריכתם הראשונית, לכך נשמח לקבל הארות, הערות, והוספות וכו'. ומטרת ערכים אלו לפתוח פתח, ויבואו החכמים ויסיפו כהנה וכהנה.

אור א"ס אבה לשון רצון. עיין רמב"ן פ' ראה (יג, ט). ואור א"ס גילוי ראשון, רצון, כמ"ש הגר"א ועוד, כנודע. (ובעומק מצד אור א"ס זהו גילוי עצם פשוט שלמעלה מן הרצון, ומצד ע"ס הגנוזות זהו רצון). ומהות הרצון לשוב לשורשו. שבתרגום תרגם (בבראשית כד, ה) תאבה, תיבי, לשון תשובה. והוא רצון להשיב הכל אל הא"ס. הכל היה מן הא"ס, והכל שב לא"ס. וזהו אבה להשיב הכל לאלף, לראשית הגילוי.

צמצום תנועת העומק של התשובה היא צמצום, להשיב הכל לשורש בלתי התפשטות. להשיב לאבה, לרצון. ומתהפך רצ-צר, צר לשון צמצום. וכל הפעמים שנכתב בתורה אבה הוא בלשון שלילה, לא אבה. צמצום. ועיין בימות ק"ו ע"ב, ועיין בעל הטורים (עקב י, י) קרי ביה לא אבה, אלא יבמי. ועיין רש"י (שמואל-א יז, לט), ויואל ללכת, ת"י ולא אבה.

קו רצון הקו שיוצא מן אור א"ס הסובב בצד העליון לשוב לא"ס הסובב בצד התחתון. בחינת אבה, תשובה. אולם השתא אינו בוקע את עיגולי עתיק מן הצד התחתון. ולעת"ל יושלם האבה שיגיע עד א"ס בתחתית העיגול. והוא בחינת רצון, לשון רצ. אולם השתא זהו רצון, רצ-ון, הקטנת הרצון, כי אינו בוקע לסופו.

עיגולים תנועת העיגול חוזרת לשרשה, בחינת נעוץ סופן בתחתן, ותחלתן בסופן. והוא תשוקת האבה, לשוב לאב, לשורש, כנ"ל. ומצד הקלקול חטא העגל, עיגולים. אולם כתוב (דברים י, י) לא אבה ה' השחיתך. ונגלה אבה דתיקון.

יושר אבה, רצון ביושר. בבחינת האלקים עשה את אדם ישר. אולם בקלקול המה בקשו חשבונות רבים. בחינת לא אבה. וכמ"ש בדברים (ב, ל) ולא אבה סיחון מלך חשבון.

שערות מתגלה לתתא בעשו איש שעיר, שקיים כיבוד אב, כיבוד אבה, קיים את רצון האב. וראשו נקבר במערה, מקום האב שבו, ראשו, נקשר לאבותיו. ובשורש א"ק זהו אור חוזר של השערות ששב לקו, שב לשורשו, אבה, לשון תשובה, כנ"ל.

אזן כתיב בויקרא (כו, כא) ולא תאבו לשמע לי. ובתיקון בחינת "שומע בקול אביו ובקול אמו". והולך אחרי שמיעתו. בחינת "לק" בלא למימרי" כמ"ש שם התרגום. וכמ"ש בישעי' (א, יט) אם תאבו ושמעתם.

חוטם שורש לאבה וללא אבה. לאבה א"א, רצון לריח ניחוח. "לבעל החוטם אני מתפלל". וללא אבה, לז"א, קיצור אף. צד ימין של חוטם שורש לא"א. צד שמאל שורש לז"א. וזהו ה' המפסקת בינותם בחינת ז"א, ו.

פה נפשי יצאה בדברו, נפש לשון רצון. ובפה מתגלה האבה, ולא אבה. כי באורות הפה יצאו האורות מן הפה וחזרו לפה, ואח"כ מטי ולא מטי, דיבור ושתיקה. דיבור, אבה. שתיקה, לא אבה. עתים חשות עתים ממללות. וכאשר זה גילוי של קלקול לתתא כתיב "אשר בו הנגע", ר"ת אבה, שנגעים באים על חטא הפה. שהוא בחינת פרעה, פה-רע, כנודע. ובו כתיב "ולא אבה לשלחם". דיבור של לא אבה.

עינים - שבירה "אראה במות הילד", ר"ת אבה. בחינת שבירה שם "בן" שנשבר, שורש מיתה, שמתו המלכים בחינת "בן". ומיתה הבן בעומק היא משום נעלמות של האבה שבאב הנגלה בבן, שמיתה בן יוצר חסרון בשם אב, חסרון באבה, וכאשר מסתלק האבה שבאב הנגלה בבן, אזי הבן מת.

עתיק עיקר עתיק ג"ר, רדל"א, כי ז"ת מולבשים בא"א. ורדל"א שורש הספקות, בחינת לא ידע, ונהפוך הוא, בחינת פורים. וכתב (דברים כג, ו) "ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפך את הקללה לברכה". אולם כולם חזרו לקללה חוץ ממה טובו אהליך. מתהפך וחוזר ומתהפך. וברדל"א הוא מצד שורש אחדות ההפכים ומתהפך האבה. ולתתא זהו התהפכות בעץ הדעת טו"ר, דכתיב ביה "אשר בתוך הגן", ר"ת אבה.

אריך אריך שורשו בקו. אולם הקו השתא לא מגיע עד סופו, אור א"ס הסובב, רק לעת"ל. אריך בתוך כל עולם מגיע עד סופו, והוא מעין הארת לעת"ל שאף הקו יגיע לסופו. ואצלו יש ניצוץ של אבה בשלמות, "מאריך אפיה". אולם סוף סוף ז"א שהוא קצר אף מלביש על גביו ואינו מתגלה בשלמות, ולכך לבסוף גבי דיליה ברשעים. אולם בפנימיות אריך מגיע עד סוף העולם.

אבא כיבוד אב לא רק מה שמצוה אלא לכבד את האבה של האב, את רצונו. ופעמים כתוב אבא, אבה. ועיין דרך פקודיך (עשה ל"ג, חלק המחשבה, ו) אביך הוא מגזירת אבה. ומהותו רוצה לעשות את הדבר שהוא המושכל הראשון. ועיין רש"י הירש (ויגש מה, ח), הוראת היסוד של אב משורש אבה, להסכים, מי שיש לו זכות הויטו שבלי הסכמתו אין רשות לאחר לעשות דבר.

אמא יש תנועה באמא מלעילא לתתא, כח הולדה. ויש כח באמא מתתא לעילא. כי כאשר יוצא ממדרגת עיבור במקום נה"י שלה, בטן, רגלים, עולה ליניקה ויונק מחג"ת, מקום דדים. והיא מעלה אותו. ובעומק היא מעלה אותו לאב. בבחינת חזו ברי במאי קאתי לגבך. וא"כ זהו אבה, השבת הבן לאב ע"י אמא.

ז"א בחינת אדם גימ' מ"ה כנודע. "אדם ביום הבראם", ר"ת אבה. ובו מתגלה כל האבה של הבריאה. כי תכלית הבריאה צורת אדם. ובעולמות אבי"ע שהם מדרגת ו"ק בכללות, ביחס לא"ק, העיקר ו"ק, צורת אדם ז"א.

נוק' כתיב בבראשית (כד, ה) "אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי". ולבסוף כן אבתה. והוא הליכת נוק' אחר ז"א. ואל אישך תשוקתך, אבה לבעלה.

כתר רצון עצמי שלמעלה מטעם ודעת, בחינת אין טעם ברצון. כ"כ האור החיים (דברים ב, ל ד"ה ולא) שאבה רצון בלא טעם. והוא רצון של מסירות נפש. והוא מש"כ בשמואל (ב, כג) "ולא אבה דוד לשתותם". ואמרו בב"ק (ס"א ע"א) שכיון שמסרו נפש למיתה לא אמר דבר הלכה משמם.

חכמה בחינת "השכל המשתוקק" כלשון הרמח"ל. או כלשון הגר"א "החפץ השכלי". הרצון שבהשכלה. ושם העבודה לראות בכל דבר את החכמה שבו, כמ"ש בריש ליקוטי מוהר"ן. ושם נאמר כולם בחכמה אתברירו. ועיין בבני יששכר (אדר ג, ו) הג"ה בשם מהר"י מלובלין. מה שאבה ורצה לעשות ולא עלתה בידו גם זה יזכר כאילו עשה בחינת חשב "לעשות ונאנס וכו'".

בינה הרוצה בתשובה. "לכבו יבין ושב". ובעומק רוצה בתשובה שלמה, כנ"ל. החזירנו בתשובה שלמה לפניך. ועיין ספר הגימט' ריאות (בא, אות ד) - אבה גימ' ח, לא רצה לשלחם רק בתשיעי, חשך. המכות מתתא לעילא כנגד י"ס כנודע. וא"כ לא אבה, עד בינה מתתא לעילא.

דעת משה גימ' רצון עם הכולל כנודע. ומדתו דעת, רעיא מהימנא. וכנגדו ערב רב גימ' דעת כמ"ש האריז"ל. ופנימיות הדעת, רצון, שדעת עולה עד הכתר. ואיכא דעת המבדלת, דעת המכרעת, דעת

אברהם | אב בחכמה

י. אברהם - שלמות הרמ"ח

על עומק התיקון הנעשה בכח ברית המילה אנו למדים מדב-רי הגמ' הבאים (גדרים לב ב): ואמר רבא, כתיב **אברם** וכתיב **אברהם**, בתחילה המליכו הקב"ה על רמ"ג איברים, ולבסוף המליכו על רמ"ח אברים. אלו הן: שתי עינים ושתי אזנים וראש הגוייה.

ופירש"י: **המליכו** - השליטו. **אלו הן שתי עינים** - דלאחר שמל היה שלם בכל אבריו. **ראש הגוייה** - אבר.

כל בר דעת מבין שחיסרון זה בממשלה על **חמשה** מאבריו, הוא הגורם למה שנתקצרו ימיו של אברהם **בחמש** שנים. לו היתה לאברהם שליטה גם על הה' הללו מתחילתו, היתה בחינת הסוף שבו מתוקנת, ואבהותו שלמה. לא היה בן בנו יוצא לתרבות רעה ולא היה צורך בקיצור ימיו. נמצא שהשליטה המוגבלת לרמ"ג אברים, מקבילה לקלקולה של בחינת ה'סוף' הנ"ל בהעדר המי-לה.¹

חמשת האיברים הללו נכללים בג' בחינות: העין (כח הראיה), האוזן (כח השמיעה), ואבר היסוד (כוחות ההתקשרות וההול-דה). וכנגד ג' אלו שהיו חסרים משליטתו אמרו (גדרים לב ב): "בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו". כלומר, עד ג' שנים הוא לא הכיר, וכנגדם חסרה לו השליטה בשלושת הבחינות הנ"ל,² וכש-לאחר מכן הוא הכיר את בוראו, הוא זכה לכך שהקב"ה המליכו גם עליהם.

וביאור דבר זה הוא שעל ג' הכוחות הללו מתבססות **ההכרה** בבורא ית' וה**דבקות** בו. ונבאר קצת: כוחות הראיה והשמיעה משמשות את **ההכרה** במציאות הקיימת. העין רואה את המר-חב הגשמי, והאוזן מכירה את הרובד הרוחני היותר מופשט; היא 'שומעת' את ה'המשמעות' של הדברים, זו שאינה נגלית לעינים. אבר היסוד משמש לחלק השני של האדם, שהוא כוחו **לפעול** ולהתמצע בבריאה, ובכך להשתתף לפעולת הבורא.

בטרם כריתת ברית המילה, כוחות אלו לא היו בשליטתו של אב-רהם, ולא היו מכוונים לבורא. זה התראה בג' שנותיו הראשונות, בהן הוא חקר וחיפש את הבורא, והעלה על דעתו שהוא השמש או הירח וכו', כידוע.

נעמוד בקצרה על כמה היבטים ותוצאות של החיסרון בשלש בחינות הללו. הקלקול שבכח ה'שמיעה' הוא השורש שממנו יצא ישמעאל שאינו 'שומע' את דבר הא-ל. בעקבות זאת, הוא נתגרש מבית אברהם, ופרש מדרכו. (ובתיקונו, כששב בתשובה: שמע ה' את תפילתו ו"כל הרואה ישמעאל בן אברהם בחלום, תפילתו נשמעת", כנ"ל. ■ [מתוך שיעורי שמע בבלביפדיה המשודרים בשידור חי של קול הלשון 073.295.1245].

1 וע"ד הרמז: רמ"ג בגימ' 'גמר', כלומר 'סוף'.

2 ביתר פרטות, ג' השנים הן שנות **הערלה** שבראש הגוייה. אבל בכללות, הן משקפות את כל ג' האיברים שחסרו עדיין לאברהם אינו.

המחברת ודעת המתהפכת. והוא בחינת אבה לא אבה, מתהפכת. כנ"ל ברדל"א ששם שורש ההפכים למעלה מן הדעת ששם הן אחד בעצם, משא"כ לתתא.

חסד חסד פנימיותו אהבה, לשון אבה, אהבה. וזהו מצד אבה. ובהיפוכו לא אבה כתיב (דברים יג, ט), בדין מסית, "לא תאבה לו". ופרש"י, "לא תהא תאב לו, לא תאהבנו". ובתיקון, סוד יבום, יבם שם ע' משם ע"ב, והוא חסד שבחסד. כולו חסד לאחיו המת. ושם כתיב (דברים כה, ז), לשון אבה, לא אבה יבמי.

גבורה מתהפך ע"י הגבורה דין, מאבה לדאבה, כי דאבה ענינה שהאבה נעלם.

תפארת בחינת ת"ת יעקב יושב אהלים. וע"ז כתיב בתהלים (קיט, כ) "גרסה נפשי לתאבה". וכן מש"כ במ-שלי (ט, כו) אבה כנשר, סוד רחמים, נשר, ת"ת קו אמצע עולה עד הכתר, רצון, אבה.

נצח נצח והוד תרי רגלין. וכתוב (דברים א, כו) לגבי מרגלים, לשון רגלים, "ולא אביתם לעלות". ובתיקון הוא עליה לרגל ג' פעמים בשנה. וכל עליה לרגל בחינת אבה. וכן בארמית אבה, פריו, בחינת ברא כרעא דאבוה, נו"ה.

הוד שבת (ס"ב ע"ב) "לכן עתה יגלו בראש גולים וכו'. א"ר אבהו אלו בנ"א שהיו אוכלים ושותים זה עם זה ודובקין מיטותיהן זו בזו, וכו'. ומימרא זו שורש נשמתו של ר' אבהו, כ"כ באריז"ל ליקוטי ש"ס על אתר. אבהו, אבה-ו. והוא בחינת יגלו בראש גולים. גלות ברגלים ובעיקר בהוד, כל היום דוה. ועיקר הגלות שהאיבה גולה למקום אחר, וזהו עומק המימרא של ר' אבהו.

יסוד יוסף. כתיב (בראשית לו, כז), "כי אחינו בשרנו הוא", ר"ת אבה. ושם מתגלה תוקף הרצון. ובפגם זה נצרך תוקף התשובה. "את בריתי הפר", ר"ת אבה. ועיין איוב (ט, כו) אבה, שם נהר. נהר - יסוד. ועיין אבן עזרא קהלת (יב, ה) ותפר האביונה, אמרו שהוא מן ולא אבה, וענינו תאות המשגל.

מלכות כתיב בבראשית (ב, ב) "ויכל אלקים ביום השביעי". "אלקים ביום השביעי", ר"ת אבה. כי שבת נקראת כן מלשון תשובה, כנודע. והיא בחינת שבת מלכתא.

נפש: אבה שלו ית"ש, נתאוה שיהיה לו דירה

בתחתונים, עולם המעשה. תשוקת הנפש לעולם

המעשה. **רוח**: שורש כל המדות, אבה, אהבה (חסד דחכמה דאריך) "יומא דאזיל בכולהו". **נשמה**: אובה לבנות, בינה, תבונה, לשון בנין. **חיה**: כח החכמה שמגלה את פנימיות האבה, הרצון. כי הרצון לעצמו נעלם והחכמה מגלה את פנימיות הרצון, האבה. **יחי**

דה: דבקות באבה, ברצון. ועי"כ ריבוי רצונות, בבחינת יותר ממה שהעגל רוצה לינק, הפרה רוצה להניק. ■

[נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה] **להארות, הערות,**

הווספות: rav@bilvavi.net

שאלה בפרט לימי השובבי"ם: תענית ג' ימים

שלום כבוד הרב,

רציתי לשאול את הרב על מה שכתוב בסוף נהר שלום שמי שמתענה הפסקה של 3 ימים וביום השלישי מתגלגל ז' גלגולים... שתענית זו מתקנת את כל הפגמים וכמו כן עולה בסך הכל למאה הפסקות שכל אחת שקולה כ 60 תעניות, רציתי לשאול מה הכוונה תיקון כל הפגמים? רואים שם לפי הכוונות שנעשה תיקון גדול ונפלא בפרט לרחל. האם זאת אומרת שגם נעשה תיקון לכל הפגמים של המתענה? וכמו כן האם התיקון הנעשה הוא רק לפי אחיזת שורש נשמתו של המתענה או אף יותר מכך? תודה רבה ויישר כוח.

תשובה

שורש הכל היה אור א"ס ממלא את הכל וכשעלה ברצונו לברוא העולם צמצם עצמו כמ"ש בריש ע"ח. ואח"כ המשיך קו מאור א"ס אל תוך החלל, שמגיע עד חצי עיגולי א"א התחתונים.

והנה בכל עולם ועולם ישנה הבחנה זו. כי בערך לכל עולם תחתון העליון נקרא א"ס בערכו. וא"כ ישנו מהלך בפרטות של צמצום, קו, וכו'. כי כל מה שיש בכללות יש בפרטות.

והנה כאשר האדם ח"ו עובר עבירה מהותה התדבקות באיסור, לשון קשר, בחינת צמצום. וע"י עשית העבירה דבק בצמצום, ומצמצם יותר.

ולפיכך באופן תיקון העבירה ישנם ב' פנים. א. ע"י המשכת הקו, בבחינת מעט מן האור דוחה הרבה מן החשך. והוא ההבחנה שדנו בה בראשית

חכמה וכן רבים, האם בעל תורה צריך לכל התעניות. ושורש הדבר שהוא מאיר מאור הקו לתוך מקום הצמצום. וזהו עומק מ"ש חז"ל שתשובה קדמה לעולם. שע"י התשובה דבק באור א"ס וממשיך משם אור ע"י הקו לתוך החלל, ריבוי הארה חדשה כמ"ש בלי-קוטי תורה לבעל התניא.

ומשם שורש שיטת הבעש"ט והבאים אחריו שהאירו המשכת אור יתר ולכך צמצמו את ענין התעניות. כי שורשם בבחינת קו ימים, מעט מן האור דוחה הרבה מן החשך. ובדקות יותר זהו הארת לעת"ל בתוך עוה"ז.

ב. אולם חבל גדול של רבותינו ששורשם קו שמאל דקדקו מאוד בתעניות ומספרם. ושורש מהות התעניות ניות כי העבירה דבקות בצמצום והוספה עליו כמ"ש לעיל. וע"י שהאדם "צם" לשון צמצום, דבק יתר על המדה בצמצום. ואזי נעשה בחינת אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות. וע"כ מתקן את ריבוי התוספת שעשה ע"י העבירה.

והנה כל תיקון לכל חטא פרטי הוא דבקות בפרט אחד של צמצום ותיקונו. אולם תענית הנ"ל שעליה דיבר הרש"ש הוא דבקות בעצם הצמצום. כי מלת צמצום מהותה צם-וצם. וכאשר מתענה ג' ימים דבק בצם-וצם יחדיו ולא זה אחר זה. והתדבקות בשורש הצמצום הוא התיקון לכל.

אולם זהו תיקון בשורש. ואח"כ נצרך המשכה של תוספת אש ע"י הקו ריבוי דבקות (גימ' קו דבק) ותורה והשתלשלות עד מעשה מצוה. ובזה כו"ע מודו שהארת הקו נתקן הפגם מפני שכבר נתקן הצמצום בשורשו ולעולם אחרי צמצום בא קו. ולפיכך צורת מהלך זה התדבקות בשורש הצמצום שאחריו בא קו של תוספת הארה.

הוראות להדפסה דף A4 או חוברת

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בברכה בכתובת: rav@bilvavi.net
להצטרפות לרשימת העלון מדי שבוע ע"י אימייל subscribe@bilvavi.net
שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.395.2440
לעורך ולכל ענייני העלון: parsha@bilvavi.net | לקחת חסות עבור עלון שבועי: sponsor@bilvavi.net
רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | מייל: avi@moshebooks.com
ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829